
МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Ємельянова Д. В.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-557-0-20>

ВСТУП

Інтеграційні процеси, зміцнення культурних зв'язків з європейськими країнами зумовлюють потребу у фахівцях, які володіють англійською мовою, кваліфікація яких відповідає сучасним вимогам до професіоналів, тому що саме англійська мова набуває все більшого поширення та стає мовою міжнародного спілкування (англійська мова як лінгва-франка – АЛФ) не тільки в межах ЄС, але й у всьому світі. Дисципліна «Іноземна (англійська) мова за професійним спрямуванням» є одним з освітніх компонентів, що формують інтегральну компетентність, забезпечують отримання комплексу професійних знань випускників англійською мовою, і можливість входження в європейський простір вищої освіти (далі – ЄПВО).

Метою дослідження є представлення підсумків наукових праць авторки з формування мотивації навчання дисципліни «Іноземна (англійська) мова за професійним спрямуванням» майбутніх педагогічних кадрів немовних спеціальностей в Державному закладі “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”, як необхідного чинника свідомого входження в ЄПВО.

Мультимодальний підхід до навчання англійської мови за професійним спрямуванням припускає використання і поєднання викладачами різноманітних способів сприйняття та обробки інформації (модальностей) відповідно до цілей, змісту та завдань навчання. Для стимулювання різних каналів сприйняття можливо використовувати не лише друкований текст, а й аудіо- та відео формат.

У поданому дослідженні визначено наступні педагогічні умови підвищення рівня навчання англійської мови за професійним спрямуванням: 1) розроблення навчальних програм дисципліни з урахуванням професійної спрямованості; 2) мультимодальний підхід із

застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для підвищення ефективності та зацікавленості вивчення англійської мови за професійним спрямуванням у контексті євроінтеграційних процесів.

Для впровадження визначених педагогічних умов вирішувалися такі завдання: кафедрами германських і східних мов та методики їх навчання спільно з профілюючими кафедрами розроблені робочі програми навчальної дисципліни “Іноземна (англійська) мова за професійним спрямуванням”, у яких до кожного змістового модуля в межах запланованої граматичної теми розглядалися актуальні проблеми відповідної спеціальності, що сприяло засвоєнню спеціальних термінів англійською мовою та інтеграції лінгвістичних та професійних знань. Для підвищення мотивації вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, як необхідного чинника євроінтеграції педагогічної освіти, в якості мультимодального підходу обрано проблемне та проєктне навчання. Темі проєктів відповідали темам професійного спрямування змістових модулів робочих програм.

Бесіди зі здобувачами вищої педагогічної освіти за різними спеціальностями, спостереження за їхньою навчальною діяльністю та результати іспитів показали, що розроблення і впровадження робочих навчальних програм за професійним спрямуванням та мультимодальний підхід під час вивчення англійської мови за професійним спрямуванням дозволив збагатити навчальний матеріал аудіо– і відеофрагментами, матеріалами мультимедіа, текстовими документами, застосовуючи, таким чином, усі види мовленнєвої діяльності – читання, говоріння, аудіювання, письмо. Показано, що професійна іншомовна спрямованість зумовлює необхідність використання майбутніми педагогічними фахівцями здобутих під час навчання англійської мови за професійним спрямуванням наукових знань у професійній діяльності.

1. Вплив євроінтеграційних процесів на формування іншомовної компетенції при підготовці фахівців вищої освіти

Глобальні євроінтеграційні процеси сучасного світу охопили всі сфери суспільного життя: виробництво, культуру, духовне життя, освітню та наукову сфери. Формування єдиного європейського освітнього простору в Україні почалося ще у 2005 р., коли наша держава приєдналася до Болонського процесу. Євроінтеграційні прагнення у сфері освіти та науки відображені в реформах Міністерства освіти і науки України ¹. У Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні викладено системний аналіз еволюції процесу

¹ Реформи МОН направлені на євроінтеграцію України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/reformi-mon-napravleni-na-evrointegraciyu-ukrayini-sergij-shkarlet>.

європейської інтеграції у сфері освіти і наголошено, що подальший розвиток вищої освіти нашої держави пов'язується з включенням у європейський простір ².

У Стратегії розвитку вищої освіти України на 2022–2032 рр., схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р., зазначено: “Ця Стратегія спрямована на досягнення цілей сталого розвитку України”³. У цьому документі розглянуто основні тенденції та проблеми розвитку освіти в Україні відповідно до пріоритетів ЄПВО, сформульовані принципи розвитку вищої освіти, які визначатимуть концептуальну модель вищої освіти нашої держави. Формування ЄПВО є ключовим шляхом сприяння мобільності та працевлаштування громадян, що, безумовно, сприятиме розвитку європейського континенту, утвердженню кращих стандартів європейської освітньої та наукової традиції в українській освіті та значному підвищенню економічного й соціального потенціалу нашої держави. Вагомий внесок у процес євроінтеграції вищої освіти України зробив наданий Україні 23 червня 2022 року статус кандидата на вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС), що вкотре юридично закріпило євроінтеграційний вибір нашої держави.

Необхідність покращення і поширення практики вивчення мов упродовж усього життя людини, підвищення ефективності мовної освіти та створення сприятливих умов для вивчення сучасних мов визначені в Декларації Європейської комісії щодо мовної освіти (Брюссель, 2002 р.). Отже, мовна політика та створення спільного комунікативного простору є одним із пріоритетних напрямів діяльності ЄС.

Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти для тих, хто вивчає іноземні мови в Європі, визначено шість рівнів володіння мовою, що розроблені Асоціацією мовних експертів ALTE (The Association of Language Testers in Europe). Ці рекомендації фіксують наявні мовні навички та компетенції таким чином: інтродуктивний рівень (Breakthrough, або A1), середній (Waystage, або A2), рубіжний (Threshold, або B1), просунутий (Vantage, або B2), автономний (Effective Operational Proficiency, або C1) і компетентний (Mastery) ⁴.

Проблеми і тенденції розвитку вищої освіти перебувають у полі зору європейських і вітчизняних дослідників. Видання “Європейський

² Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України / за заг. ред. В. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с.

³ Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021–2031 рр. / МОН України. Київ, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.

⁴ Go Global: Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов (National Foreign Language Learning and Promotion Initiative). 2015 р. URL: http://osvitacv.com/uploads/go_global.pdf.

простір вищої освіти” презентує статті дослідників Болонського процесу ⁵. Детальний аналіз цього видання наведено в роботі В. Антонюк ⁶. У збірнику науковці аналізують досягнення і проблеми формування ЄПВО, вказують на необхідність розроблення повноцінної законодавчої бази, розкривають значний потенціал реформування європейської системи вищої освіти (далі – ЄСВО) для підвищення людського потенціалу і сприяння створенню сильної Європи. У цих працях зазначено етапи розвитку ЄПВО, виявлено прогрес і деякі труднощі, з якими стикається ЄСВО, домінантні тренди. Водночас у наведеному огляді зазначено зниження оптимізму щодо приєднання України до ЄПВО внаслідок зростання труднощів і недоліків протягом останніх років, як-от: невідповідність викладання іноземних мов вимогам ринку праці; слабка матеріально-технічна база закладів вищої освіти (далі – ЗВО); застарілі навчальні програми та педагогічні методи викладання; орієнтація не на формування компетенцій, а переважно на передачу знань, які не завжди відповідають сучасним вимогам. У висновках результатів дослідження інтеграції вищої освіти України в ЄПВО і рекомендацій щодо прискорення цього процесу визначається, що необхідно “забезпечити високий рівень викладання та засвоєння студентами іноземних мов, передусім англійської; поширювати практику викладання профільюючих дисциплін іноземною мовою”⁷. На залежність якості професійної освіти від рівня володіння випускниками університетів іноземними мовами, насамперед англійською, як необхідного чинника входження українських фахівців у Європростір, указують провідні вітчизняні вчені (В. Андрущенко, П. Бех, І. Зязюн, В. Кремінь, Г. Онкович, В. Редько та інші). Справді, саме англійська мова набуває все більшого поширення та стає мовою міжнародного спілкування (англійська мова як лінгва-франка – АЛФ) не тільки в межах ЄС, але й у всьому світі. Основна наукова література (більше 50 %) є англomовною, спілкування фахівців у різних формах здійснюється переважно англійською мовою. Користування інтернетом неможливе без знання цієї мови, адже 80 % інформації у Всесвітній мережі

⁵ *The European Higher Education Area Between Critical Reflections and Future Policies / A. Curaj et al. (Eds.). 2015. 1st ed. XLIV. 898 p. DOI 10.1007/978-3-319-20877-0 ISBN URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783319187679>.*

⁶ Антонюк В. Інтеграція вищої освіти України в Європейський освітній простір для розвитку людського капіталу. Журнал Європейської економіки. Глобальна та європейська інтеграція. 2021. Т. 20. № 3. С. 573–593.

⁷ Антонюк В. Інтеграція вищої освіти України в Європейський освітній простір для розвитку людського капіталу. Журнал Європейської економіки. Глобальна та європейська інтеграція. 2021. Т. 20. № 3. С. 591.

зберігається англійською мовою, і цей обсяг подвоюється кожні 18 місяців⁸.

Престижність знання англійської мови і широкі можливості, які відкриваються водночас перед майбутніми фахівцями сфери освіти, необхідно використовувати в процесі вивчення дисципліни “Англійська мова за професійним спрямуванням” у ЗВО. Володіння англійською мовою надає можливість майбутнім педагогічним фахівцям вільно спілкуватися в європейському освітньому просторі та відчувати свою приналежність до нього. Відповідно до вищезазначеного, освітня політика України в галузі викладання та вивчення іноземних мов зазнала значних позитивних змін. Навчання іноземної (англійської) мови натеper стало невід’ємною складовою частиною процесу формування сучасного фахівця. Вступ до магістратури й аспірантури неможливий без складання екзамену з іноземної мови. Розширюється і заохочується викладання профільних дисциплін іноземною мовою у ЗВО, відкриваються курси з іноземних мов, широко застосовуються сучасні технології навчання. Володіння англійською мовою зроблять критерієм під час відбору на державну службу⁹.

Як відомо, головною метою навчання іноземних мов у ЗВО є формування комунікативної компетенції, під якою розуміється комплекс знань, умінь і навичок, що забезпечують готовність і здатність до спілкування іноземною мовою. Основними складниками комунікативної компетенції є мовна і соціокультурна компетенції. Соціокультурна компетентність, як вважають дослідники, є обов’язковою складовою частиною процесу навчання іноземної мови, зокрема, й іноземної мови за професійним спрямуванням, важливою складовою частиною комунікативно-мовленнєвої компетентності за умови стимулювання професійної спрямованості навчання здобувачів вищої освіти^{10, 11}.

Для немовних вишів доцільно виділити також професійну компетенцію, що включає базові знання за фахом для користування іноземною мовою у професійних цілях. Фахова комунікативна компетенція, безумовно, має формуватися в тісному зв’язку кафедр

⁸ Хоменко О. Роль англійської мови в умовах глобалізації. Гуманізація навчального процесу : збірник наукових праць. Київ : Вища школа, 2013. Вип. LXI. С. 203–217.

⁹ Богатирець В. Англійська мова як інструмент розвитку комунікативного простору України. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/ naukova-dumka/650>.

¹⁰ Закір’янова І. Формування соціокультурної компетентності в майбутніх вчителів іноземної мови у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 22 с. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/6623.htm>.

¹¹ Скрипник Н. Соціокультурна компетентність як складова мовної підготовки у вищому навчальному закладі. Львівський філологічний часопис. 2019. Т. 6. С. 186–191. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/ article/view/ 1723>.

іноземних мов із профілюючими кафедрами на підставі розвитку навичок роботи з іноземною літературою з метою підвищення компетентності за профілюючими дисциплінами. У процесі досягнення цих цілей реалізуються також освітні й виховні завдання, що входять як складник до програми гуманітаризації й інтеграції вищої освіти в ЄСВО.

Ф. Моїсєєва виділяє три основні рівня комунікативної компетенції відповідно до курсу навчання іноземної мови на немовних спеціальностях: достатній (рівень сформованості базових умінь і навичок в усіх видах мовної діяльності на основі мовних, соціокультурних і професійних знань); просунутий (рівень активного й рецептивного володіння професійною лексикою й основними граматичними конструкціями іноземної мови з активним залученням соціокультурних і професійних знань; професійно достатній (рівень, що забезпечує практичне використання іноземної мови у сфері професійного спілкування)¹². Авторка слушно зазначає, що незначна кількість годин на вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях обмежує досягнення професійно достатнього рівня комунікативної компетенції. Необхідно погодитися з думкою, що для підвищення рівня комунікативної компетентності необхідно застосовувати у викладанні іноземних мов за професійним спрямуванням інформаційно-комунікативні технології (далі – ІКТ). Така умова свого часу була застосована в дослідженнях авторки поданої статті¹³. У практичній частині представленої статті, як буде показано далі, зазначені результати застосування ІКТ під час викладання англійської мови за професійним спрямуванням на різних спеціальностях педагогічного ЗВО як чинника, що викликає інтерес у студентів і, як наслідок, підвищує мотивацію вивчення іноземної мови.

Запровадження дисципліни “Англійська мова за професійним спрямуванням” при навчанні студентів немовних спеціальностей у ЗВО України., яка є альтернативою нового напрямку викладання англійської мови в західній педагогіці – “Англійська мова у спеціальних цілях” (ESP), розробленого зарубіжними вченими (Т. Hutchinson, А. Waters, Р. Strevens, Н. Widdoswon, Ch. Kennedy, R. Bolitho) стало одним із визначальних чинників євроінтеграції вищої освіти на немовних спеціальностях у педагогічних ЗВО. Метою вивчення цієї дисципліни є формування необхідної комунікативної компетентності у сферах

¹² Моїсєєва Ф. Роль іноземної мови в загальній концепції підготовки сучасного фахівця URL: <http://nauka.com/NIO/Philologia/moisjejeva.doc.htm>.

¹³ Ємельянова Д. Деякі проблеми залучення майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до використання нових інформаційних технологій навчання у самостійній роботі. Наука і освіта. 2012. № 1. VII. С. 15–20.

професійного та ситуативного спілкування в усній та письмовій формах, навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами, опанування професійної інформації через іноземні джерела.

Аналіз науково-методичної літератури показує, що існує безліч методичних напрямів і технологій навчання іноземної мови за професійним спрямуванням на немовних спеціальностях. Сучасний підхід до проблем викладання іноземної (англійської) мови за професійним спрямуванням для різних немовних спеціальностей висвітлено в публікаціях таких авторів, як-от: Т. Гончаренко, М. Лебедева, П. Лімар, О. Лубянова, М. Микитенко, О. Назаренко та багатьох інших ¹⁴. Показано, що ефективність формування іншомовної професійної компетентності студентів зростає у процесі організації навчання засобами нетрадиційних форм і методів із використанням нових інформаційних технологій (проблемне викладання, ознайомлення-візуалізація, пресконференція, бесіди та дискусії на професійну тематику, розгляд конкретних ситуацій, міждисциплінарний семінар, тематичний семінар, круглий стіл, дидактичні ділові, рольові, ситуаційні ігри, метод проєктів тощо).

Однак, незважаючи на необхідність володіння англійською мовою майбутніми фахівцями різних сфер професійної діяльності, розуміння її значущості та старання викладачів англійської мови за професійним спрямуванням, більшість випускників ЗВО немовних спеціальностей, зокрема й педагогічних, як показав наш власний досвід, не досить добре нею володіють і не усвідомлюють перспективи, які надає володіння англійською мовою за професійним спрямуванням. Причин, що пояснюють це явище, багато, але однією з основних є низька мотивація вивчення цієї дисципліни, нерозуміння здобувачами вищої освіти її значення як у процесі професійної підготовки, так і в майбутній професійній діяльності, можливості працевлаштування в ЄПВО.

Сучасний педагог, який викладає англійську мову за професійним спрямуванням, зобов'язаний не тільки знати англійську мову на високому рівні, а й обов'язково володіти спеціальною термінологією в залежності від професійної спрямованості студентів. Справа викладача іноземної мови за професійним спрямуванням у ЗВО – переконати здобувачів педагогічної освіти у важливості володіння англійською мовою за професійним спрямуванням, довести до їхньої свідомості перспективи професійного росту і розширення можливості

¹⁴ Сучасні тенденції викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 29 квітня 2015 р. URL: <http://confesp.f.kpi.ua/ru/node/1154>.

працевлаштування в сучасному конкурентному ЄПВО. Можна стверджувати, що володіння англійською мовою являє собою необхідну умову входження в цей простір. Для досягнення такої мети необхідно зробити заняття з іноземної мови цікавими, налаштованими на майбутню професію, з використанням сучасних технологій навчання як на аудиторних, так і позааудиторних заняттях під час виконання самостійної роботи.

2. Експериментально-дослідницька робота з впровадження англійської мови за професійним спрямуванням у навчально-професійну підготовку майбутніх педагогів немовних спеціальностей

Метою представленого дослідження стало формування мотивації навчання англійської мови майбутніх педагогічних кадрів немовних спеціальностей, як необхідного чинника свідомого входження в ЄПВО. Експериментально-дослідницька робота проводилася на базі Державного закладу “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”, результати якої частково викладено в оригінальних досліджень авторки^{15,16}. В експерименті брали участь студенти 1 і 2 року навчання, які готуються за програмами першого рівня вищої освіти освіти “бакалавр”. Загальна кількість учасників становила 91 студент за такими спеціальностями: 012 Дошкільна освіта – 25 студентів (факультет дошкільної педагогіки та психології); 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія) – 12 студентів (Навчально-науковий інститут природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту); 016 Спеціальна освіта – 25 студентів (Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та реабілітації), 017 Фізична культура і спорт – 29 студентів (Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та реабілітації).

Виходячи з поставленої мети, на підставі аналізу психолого-педагогічної літератури визначено і впроваджено в навчальний процес під час викладання дисципліни “Англійська мова за професійним спрямуванням” такі педагогічні умови: 1) розроблення навчальних

¹⁵ Смельянова Д.В. Англійська мова професійного спрямування в контексті євроінтеграції педагогічної освіти України. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-ps.series5.2022.spec.1.15>. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Спецвипуск присвячений євроінтеграційній тематиці. 2022. Том 1. Серія 5. Педагогічні науки: реальність та перспективи. С. 78–83. URL : http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/spec_2022/part_1/15.pdf.

¹⁶ Смельянова Д. В. Активізація іншомовної підготовки майбутніх учителів немовних дисциплін в умовах євроінтеграції. Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference London, United Kingdom 23-25 February 2023. С.400-407. – Режим доступу: <https://www.googleadservices.com/pagead/aclk?sa=L&ai>

програм дисципліни з урахуванням професійної спрямованості; 2) застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності вивчення мови і зацікавленості в цьому. Запропоновані педагогічні умови призначені для формування іншомовної професійної комунікативної компетентності здобувачів педагогічної освіти з метою усвідомлення англійської мови професійного спрямування як визначального чинника інтеграції в ЄПВО. Для впровадження визначених педагогічних умов вирішувалися такі завдання: 1. Кафедрою західних і східних мов та методики їх навчання спільно з відповідними профільюючими кафедрами розроблені робочі програми навчальної дисципліни “Англійська мова за професійним спрямуванням”. Робочі програми склалися таким чином, що до кожного змістового модуля в межах запланованої граматичної теми розглядалися актуальні проблеми та спеціальні питання відповідної спеціальності. Після затвердження на кафедрі теми обговорювались зі студентами, що сприяло постійній комунікативній взаємодії студентів із викладачем. Професійно орієнтовані теми змістових модулів наведені в таблиці 1.

Серед різноманітних нових педагогічних технологій, спрямованих на підвищення мотивації вивчення іноземної мови професійного спрямування, як необхідного чинника євроінтеграції педагогічної освіти, обрано проєктне навчання, яке знайшло широке застосування при навчанні англійської мови за професійним спрямуванням¹⁷. Тематику проєктів відповідали професійно спрямованим темам змістових модулів робочих програм. Крім проєктного методу при викладанні англійської мови за професійним спрямуванням для студентів Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації застосовано метод проблемного навчання.

З метою формування соціокультурної компетентності застосовувався мультимедійний навчальний сайт з доменним ім'ям “npnu-quest.at.ua”, розроблений авторкою представленої статті. У таблиці 1 наведено професійно орієнтовані теми змістових модулів відповідно до спеціальностей. З огляду на обмежену кількість аудиторних годин і значний обсяг граматичного матеріалу, робота над проєктами проводилась частково за рахунок годин, відведених на семестрові консультації та на самостійну роботу.

¹⁷ Сучасні тенденції викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 29 квітня 2015 р. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1154>.

Таблиця 1

Професійно орієнтовані теми змістових модулів

Спеціальність	Професійно орієнтовані теми
012 Дошкільне виховання	Змістовий модуль 1. Соціальна ситуація розвитку дитини-дошкільника в Україні, Великій Британії та США. Змістовий модуль 2. Сучасні системи дошкільної освіти. Особливості дошкільної освіти в Україні, Великій Британії та США. Змістовий модуль 3. Батьківство та його роль у розвитку дитини. Змістовий модуль 4. Розвиток комунікативної діяльності дитини. Уроки англійської мови в дитячому садку. Змістовий модуль 5. Професія вихователя в дитячому садку. Проблеми та суперечності особистісного розвитку дошкільнят і роль вихователя в їх подоланні. Змістовий модуль 6. Специфіка спілкування з однолітками. Шляхи допомоги дітям у спілкуванні. Змістовий модуль 7. Спортивне свято в дитячому садку. Змістовий модуль 8. Тенденції інноваційного розвитку дошкільнят. Комп'ютерні ігри для дошкільнят.
014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)	Змістовий модуль 1. Цілі та завдання вивчення фізики та астрономії в школах України. Змістовий модуль 2. Навчальні предмети “Фізика та астрономія” в школах Західної Європи. Змістовий модуль 3. Вища освіта зі спеціальностей фізика та астрономія в Україні. Змістовий модуль 4. Важливі напрями досліджень у сучасній астрофізиці. Змістовий модуль 5. Великі фізики і астрономи – лауреати Нобелівської премії. Змістовий модуль 6. Відділення фізики та астрономії Національної академії наук України. Змістовий модуль 7. Вчення про простір та час: від Ньютона до Ейнштейна. Закони збереження та властивості простору та часу. Змістовий модуль 8. Інноваційні технології навчання фізики та астрономії.
016 Спеціальна освіта (Фізична реабілітація)	Змістовий модуль 1. Спеціальна освіта. Система знань про структуру фізичних реабілітаційних заходів. Змістовий модуль 2. Зміст навичок організаційних і методологічних аспектів первинної та вторинної профілактики найпоширеніших захворювань і типів інвалідності. Змістовий модуль 3. Основні принципи фізичної реабілітації в усіх основних формах патології. Змістовий модуль 4. Інклюзивна формація. Змістовий модуль 5. Особливості фізичної реабілітації психічно відсталих дітей. Змістовий модуль 6. Спеціальні школи. Змістовий модуль 7. Робота з батьками у спеціальних школах. Змістовий модуль 8. Проблеми міжособистісних взаємин у спеціальних школах.
017 Фізична культура і спорт	Змістовий модуль 1. Сучасний вчитель фізичного виховання: підґрунтя формування особистості Змістовий модуль 2. Фізична активність у школах у сучасному світі як засіб ефективності людини.

Характерною особливістю проєктної діяльності є корпоративний характер виконання професійно спрямованих завдань. Суть проєктної діяльності, яка є творчою за своїм змістом, полягає в тому, що в її

організації у процесі вивчення іноземної мови у студентів виникає потреба спілкування англійською мовою за професійним спрямуванням і пізнання засобами цієї мови професійно значущої інформації. Робота з розроблення проєктів охоплювала три основні етапи: підготовчий, основний і завершальний. На підготовчому етапі уточнювався зміст теми, аналізувалася проблема, здійснювався розподіл на проєктні групи, визначався особистий внесок кожного студента, цілі кінцевого результату. Основний етап полягав у завершальному обговоренні шляху реалізації проєкту, визначенні способів представлення результату, оформленні проєкту. Завершальний етап – перевірка, захист, оцінювання. На цьому етапі здійснювались підготовка й оформлення доповіді, обґрунтування процесу проєктування, пояснення отриманих результатів, колективний захист проєкту, аналіз досягнутих результатів, оцінка результату. На цьому етапі студенти розробляли форму презентації, захищали проєкт, потім колективно аналізували результати. Викладач на всіх етапах спостерігав за роботою студентів, консультував, у разі необхідності надавав поради, якщо студенти зверталися по допомогу, тобто керував побічно, без зайвого втручання. Найважливішими чинниками, які сприяли розвитку фахової мовленнєвої діяльності у проєктному навчанні, була передусім професійна спрямованість змісту проєктів, що забезпечувало інтерес до виконання проєкту з боку всіх його учасників. У процесі виконання проєктів органічно поєднувались усі види професійно спрямованої мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання, письмо), що практично неможливо вирішити в рамках традиційних методів навчання.

Одним із завдань проведеного дослідження поставлено формування соціокультурної компетентності, яка є важливої складової частиною комунікативної компетентності, призначеної для сприяння міжкультурній комунікації соціокультурного змісту, формування якої здійснювалось завдяки впровадженню в навчальний процес мультимедійного сайту з доменним ім'ям "npnu-quest.at.ua" під назвою «English – it's easy!», який можна схарактеризувати як відкритий, динамічний, тематичний сайт. Він містив сукупність електронних документів (файлів) і надавав можливість водночас використовувати різні форми надання інформації в комп'ютерній мережі та її оброблення, тобто працювати в єдиному об'єкті створеного вебсайту. Наявність гіпертекстових технологій і гіперпосилань забезпечувала зручну навігацію. Автентичні онлайн-відео, аудіозаписи та текстова інформація розширювали можливості формування соціокультурної компетентності. За допомогою системи завдань і тестів студенти могли проконтролювати свої знання. У відповідях система реєструвала, яку

відповідь обирав студент, і, залежно від того, правильна чи неправильна відповідь, виставляла оцінку. Зрештою, сума оцінок виводилася на загальне табло. Прослуховування текстів, перегляд відеозаписів, наявність аудіокниг, які були художніми або пізнавальними творами, що озвучені носіями мови, розвивало комунікативні соціокультурні здібності здобувачів освіти. До переваг комп'ютерного тестування можна віднести такі чинники: швидке проведення, швидка і без помилок обробка, можливість швидкого отримання результатів, забезпечення стандартних умов тестування для всіх випробовуваних, контроль процедури тестування (неможливий пропуск запитань, при необхідності може бути фіксація часу кожної відповіді), можливість відсутності викладача як відволікаючого чинника (наодинці з комп'ютером), наочність і цікавість процесу (підтримка уваги за допомогою кольору, звуку, ігрових моментів, що особливо важливо для повчальних програм), легка архівація результатів, можливість об'єднання тестів у батареї (пакети програм) з єдиною підсумковою інтерпретацією, можливість проведення масових досліджень. До недоліків комп'ютерних тестів віднесемо складність, тривалість створення, необхідність комп'ютера для проведення тестування, необхідність навчання випробовуваного навичкам роботи на комп'ютері, вмінням працювати з комп'ютерними тестами, відсутність індивідуального підходу до тестованого, недостовірність при невеликій кількості завдань (можна вгадати), шаблонність до сприйняття інформації і до її обробки – можна упустити щось важливе, неможливість перевірити всі види мовної діяльності.

Наявність флеш-ігор на мультимедійному сайті забезпечувала повчальні можливості, які не поступаються аудіо– або відео-засобам при вивченні англійської мови. Флеш-ігри належать до технології Flash, яка використовує мову програмування ActionScript, засновану на ECMAScript. В основі анімації у Flash лежить векторний морфінг, тобто плавне «перетікання» одного ключового кадру в інший. Це дозволяло робити складні мультиплікаційні сцени, задаючи лише декілька ключових кадрів. Продуктивність Flash Player при відтворенні анімації у декілька разів перевищує продуктивність віртуальної машини Javascript у браузерях, що підтримують попередній стандарт HTML5, хоч набагато поступається додаткам, що працюють взагалі без використання віртуальних машин. Flash Player є віртуальною машиною, на якій виконується завантажений з Інтернету код flash -програми. Плюсами такої технології є можливість розробляти додатки в ігровій формі з аудіо та відео відтворенням і з можливістю самим керувати цим роликом, фільмом, грою і т. ін.

Технологічні можливості, описані вище, були б неповними без опису ще таких можливостей, які представлені на сайті, а саме: наявність гаджетів і віджетів. Гаджет (з англ. значить – пристосування) у сучасних інтернет-технологіях використовується як окремі модулі для невеликого застосування, що надають додаткову інформацію. У нашому випадку було використано їх для надання допомоги при вивченні англійської мови (он-лайн перекладач, новини і так далі). Віджети (не мають перекладу), по суті, виконують ті ж самі функції, що й гаджети, при цьому вони можуть мати примітивний інтерфейс для зручнішої роботи.

У структуру сайту також внесено веб-сторінку Answer. com., яка за сутністю є розташованим в Інтернеті аутентичним довідковим комплексом, що містить тлумачний словник. Наявність тлумачного словника надавала можливість студенту швидко отримати розгорнуту інформацію за будь-яким запитом, що супроводжувалося озвучуванням.

Використання засобів ІКТ дозволило збагатити навчальний матеріал (аудіо– і відеофрагменти, матеріали мультимедіа), що сприяло найбільш ефективному засвоєнню професійно спрямованої інформації. Студенти із задоволенням працювали над проектами, освоювали мультимедійний сайт внаслідок цього набули граматичних і професійних знань англійською мовою. Крім того, великий інтерес у студентів викликала можливість працювати в мультимедійному сайті з доменним ім'ям “pnpu-quest.at.ua” під назвою «English – it's easy!», що дозволило їм підвищити комп'ютерну грамотність.

3. Застосування проблемного навчання при викладанні англійської мови за професійним спрямуванням майбутнім учителям фізкультури, спорту і реабілітації в аспекті євроінтеграції

В експериментально – дослідницькій роботі із застосуванням проблемного навчання при викладанні англійської мови за професійним спрямуванням, як було зазначено вище, брали участь 54 студенти Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації, серед яких проходили підготовку за спеціальністю 016 Спеціальна освіта – 25 студентів і за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт – 29 студентів.

При викладанні англійської мови за професійним спрямуванням студентам Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації застосовано методика проблемного навчання, до основних завдань якої, як відомо, належить розвиток творчих умінь і навичок володіння іноземною мовою та засвоєння знань і умінь з майбутньої

спеціальності. Мета застосування проблемного навчання полягала в засвоєнні англійською мовою важливих тем професійного спрямування за допомогою Інтернет–ресурсів з ретельним підбором навчального матеріалу з текстовою, графічною та звуковою інформацією. Відомо, що у наш час Інтернет став найдешевшим, найдоступнішим і найпопулярнішим джерелом інформації. На допомогу викладачам іноземної мови за професійним спрямуванням прийшло безліч Інтернет-ресурсів, які можна успішно використовувати при викладанні іноземної мови. Інтернет є базою, де можна знайти безліч цікавих та корисних матеріалів, для того, щоб допомогти студентам покращити розуміння англійської мови, оволодіти професійною термінологією, створювати проблемні ситуації, проводити наукові дискусії англійською мовою і, таким чином, мотивувати входження в ЄПВО.

Для впровадження методу проблемного навчання застосування Інтернету надає можливість обміну інформацією за допомогою електронної пошти, комунікаційної система Skype завдяки широкому спектру її особливостей, зокрема, безкоштовного голосового і відеозв'язку, організації відео-конференцій, можливості підбору текстів за фахом, які залишаються важливим джерелом для вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Саме такі можливості комунікацій, які надають Інтернет-технології, застосовано для забезпечення проблемного навчання з метою створення проблемних ситуацій при навчанні англійської мови за професійним спрямування майбутніх учителів і викладачів фізичної культури, спорту та реабілітації.

Викладачка англійської мови, авторка представленого дослідження, попередньо обговоривши теми за професійним спрямуванням із завідуючими профілюючих кафедр, запропонувала студентам шість тем професійного спрямування з підтемами, які наведені в таблиці 2 українською і англійською мовами. Всі студенти виявили інтерес до запропонованих тем.

Студенти були поділені на 6 груп по 8 осіб. Яка саме тема буде розроблятися кожною з груп, виявлялося за допомогою жеребкування. Взаємодія між студентами відбувалася як в онлайн, так і в офлайн режимах при інтерактивній взаємодії як між студентами, так і з викладачкою за рахунок часів, відведених на консультації і самостійну роботу. Відповідно до основних етапів проблемного навчання виконувались такі дії, а саме: створення проблемної ситуації забезпечувалось темою, яку вибрали студенти; формування проблеми і встановлення способів її розв'язання обговорювалось колективно кожною групою студентів разом з викладачкою в онлайн режимі із застосуванням комунікативної системи Skype; розв'язання проблеми та підсумки і перевірка виконання завдання здійснювалось в офлайн

режимі під керівництвом викладачки за рахунок часу, відведеного на консультації і самостійну роботу. В якості способів розв'язання проблеми студенти усіх груп, порадившись з викладачкою, вибрали знаходження текстової інформації в Інтернеті в наявних підручниках, посібниках і статтях. Переклад знайдених джерел з української на англійську мову студенти здійснювали за допомогою безкоштовного сервісу «Google». Викладачка коректувала переклад.. Як підсумки проведеної роботи, за порадою викладачки, студенти вирішили скласти загальну таблицю з усіх шести тем, що розглядалися, з основним змістом текстів, які було знайдено в Інтернеті. Результати роботи з використанням методики проблемного навчання наведено в таблиці 3.

Таблиця 2

Професійно спрямовані теми

Тема 1. а) Як стати вчителем фізичного виховання. б) Вчитель фізичного виховання та набуття його професійних і міжособистісних навичок під час педагогічних практик.	Topic 1. a) How to become a physical education teacher. b) Physical education teacher and the acquisition of his professional and interpersonal skills during pedagogical practices.
Тема 2. а) Плюси і мінуси роботи вчителя фізкультури. б) Властивості фізичної грамотності та багатоаспектний підхід до неї. в) Роль фізичної грамотності в сучасному житті.	Topic 2. a) Pros and cons of working as a physical education teacher. b) Properties of physical literacy and a multifaceted approach to it. c) The role of physical literacy in modern life.
Тема 3. а) Фізична активність у школах як профілактика депресії серед молоді. б) Спортивні ігри: корисні для гри, але не повинні замінювати фізичне виховання.	Topic 3. a) Physical activity in schools as a preventive measure against depression among young people. b) Sports games: useful for playtime, but should not replace physical education.
Тема 4. а) Роль шкільного спорту в олімпійських успіхах. б) Поява Fitbit kids (браслет): успішний крок вперед чи крок назад.	Topic 4. a) The role of school sports in Olympic success. b) The emergence of Fitbit kids (bracelet): a successful step forward or a step back.
Тема 5. а) Спорт для дітей з особливими потребами. б) Заняття спортом дітей з інтелектуальною недостатністю (ЗНЗ) та СДУГ. в) Найкращі види спорту для дітей з аутизмом. г) Збалансований шлях від моторики до координації та спортивних навичок.	Topic 5. a) Sports for children with special needs. b) Training children with intellectual disabilities (IDD) and ADHD in sports. c) The best sports for children with autism. d) A balanced path from motor skills to coordination and sports skills.
Тема 6. Видатні паралімпійці. Триумф паралімпійців.	Topic 6. Outstanding Paralympians. Triumph of Paralympians.

Теми і тексти за професійним спрямуванням з синхронним перекладом англійською мовою для студентів Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації

Тема 1. а) Як стати вчителем фізичного виховання. б) Вчитель фізичного виховання та набуття його професійних і міжособистісних навичок під час педагогічних практик. а) Як стати вчителем фізкультури. Для роботи вчителем фізкультури потрібна середня або вища освіта за напрямком «Фізичне виховання і спорт» б) Вчитель фізичної культури та набуття ним професійних та міжособистісних навичок під час педагогічної практики. Метою педагогічної практики є закріплення студентами професійних умінь і педагогічних умінь вчителя фізичної культури. Цілі практики: 1. Сприяння формуванню професійно-педагогічних знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої роботи вчителя фізичної культури. 2. Набуття студентами навичок організації, планування та проведення навчально-виховної та фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями, ведення обліково-звітної документації з фізичного виховання. 3. Оволодіння студентами навичками організації та проведення елементарних досліджень з фізичного виховання. Під час педагогічної практики студент зобов'язаний: 1. Дотримуватись правил безпеки під час занять фізкультурою і спортом у загальноосвітній школі». 2. Сприяти підтримці оптимальної успішності учнів на заняттях. 3. Провести інструктаж учнів з правил безпеки під час занять фізичними вправами.	Topic 1. a) How to become a physical education teacher. b) Physical education teacher and the acquisition of his professional and interpersonal skills during pedagogical practices. a) How to become a physical education teacher. To work as a physical education teacher, you need a secondary or higher education in the field of "Physical Education and Sports" b) Physical education teacher and the acquisition of his professional and interpersonal skills during pedagogical practices. The purpose of pedagogical practice is to consolidate the professional skills and pedagogical abilities of a physical education teacher by students. Practice objectives: 1.1. Promoting the formation of professional and pedagogical knowledge, skills and abilities necessary for the future work of a physical education teacher. 2. Students' acquisition of skills in organizing, planning and conducting educational and physical education and health work with students, maintaining accounting and reporting documentation in physical education. 3. Students' mastery of skills in organizing and conducting elementary research in physical education. During pedagogical practice, the student is obliged to: 1. Follow the safety Rules during Physical Education and Sports in a Secondary School". 2. Contribute to maintaining optimal performance of students in classes. 3. Instruct students on safety rules during physical exercises.
Тема 2. а) Плюси і мінуси роботи вчителем фізкультури. б) Властивості фізичної грамотності та багатоаспектний підхід до неї. в) Роль фізичної грамотності в сучасному житті. а) Плюси і мінуси роботи вчителя фізкультури. Загальні вимоги до викладача: Вимоги до викладачів. Для того, щоб стати кваліфікованим фахівцем, необхідно володіти певними	Topic 2. a) Pros and cons of working as a physical education teacher. b) Properties of physical literacy and a multifaceted approach to it. c) The role of physical literacy in modern life. a) Pros and cons of working as a physical education teacher. General requirements for a teacher: Requirements for teachers. In order to become a qualified specialist, you need to have certain qualities:

якостями: розвинені інтелектуальні здібності; висока концентрація; хороша дикція; вміння переконувати і розподіляти увагу; витривалість; чуйність; самоконтроль; добра воля; емпатія; енергія; працездатність; вміння зацікавити своїм предметом. Плюси і мінуси професії вчителя: Плюси і мінуси неминучі в професії вчителя. До плюсів можна віднести: спілкування з дітьми, розумову працю, стабільність роботи, тривалі канікули, суспільне визнання. Мінуси: велика відповідальність, низька зарплата, психологічний тиск і стресові ситуації. Професія вчителя фізкультури має як переваги, так і недоліки. До переваг відносяться: наявність повного соціального пакету; регулярна оплата праці; тривалі канікули, які припадають виключно на літні місяці; цікава робота з дітьми; підтримувати своє тіло у відмінній фізичній формі; можливість проведення занять на свіжому повітрі; високий попит на професію та велика кількість вакансій; можливість підробітку в спортивних школах і фітнес-центрах. Головним недоліком професії є висока відповідальність за життя та здоров'я дітей, що особливо актуально у світлі останніх подій із випадками раптової смерті школярів під час уроків фізкультури. До недоліків можна віднести не дуже високу зарплату, постійні психоемоційні перевантаження, важку роботу у великому педагогічному колективі. До недоліків можна віднести не дуже високі зарплати б) Властивості фізичної грамотності та багатоаспектний підхід до неї. Роль фізичної грамотності в сучасному житті Сучасні визначення виділяють наступні ключові компоненти грамотності в загальному змісті: › знання та розуміння (володіння матеріалом певного змісту та його розуміння); › мислення (використання критичного та творчого мислення); › комунікація (передача інформації різними формами); › застосування (використання знань і вмінь для встановлення зв'язки в/між різними контекстами	developed intellectual abilities; high concentration; good diction; the ability to switch and distribute attention; endurance; responsiveness; self-control; goodwill; empathy; energy; working capacity; the ability to interest in your subject. Pros and cons of the teaching profession: Pros and cons are inevitable in the teaching profession. The pros include: communication with children, mental work, job stability, long vacation, public recognition. The cons are: great responsibility, low salary, psychological pressure and stressful situations. The profession of a physical education teacher has both advantages and disadvantages. The advantages include: the availability of a full social package; regular pay; long vacation, which falls exclusively on the summer months; interesting work with children; maintaining your body in excellent physical shape; the possibility of conducting classes in the fresh air; high demand for the profession and a large number of vacancies; the possibility of working part-time in sports schools and fitness centers. The main disadvantage of the profession is the high responsibility for the life and health of children, which is especially relevant in light of recent events with cases of sudden death of schoolchildren during physical education lessons. The disadvantages include not very high salaries, constant psycho-emotional overload, and difficult work in a large teaching team. The disadvantages include not very high salaries b) Properties of physical literacy and a multifaceted approach to it. The role of physical literacy in modern life Modern definitions identify the following key components of literacy in general content: › knowledge and understanding (possession of certain content material and its comprehension); › thinking (use of critical and creative thinking); › communication (transmitting information through various forms); › application (use of knowledge and skills to establish connections in/between different contexts
--	---

Фізична грамотність базується на знаннях, уміннях і навичках, пов'язаних із розумінням власного тіла, і включає участь у різних формах фізичної активності, типових для сучасного суспільства, а також підвищення рівня власного володіння фізичним вихованням і спортом і задоволення від них. Хоча фокус цієї концепції зосереджений на фізичному розвитку, слід зазначити, що розумові та соціальні аспекти та соціально-психологічні навички та навички також є важливими. Вони також необхідні для участі у фізичній активності та повинні бути невід'ємною частиною навчальних програм і викладання» (Penney, D., & Chandler, T. (2000). Фізичне виховання: яке майбутнє? Спорт, освіта та суспільство, 5(1), 71–87. https://doi.org/10.1080/135733200114442	Physical literacy is based on knowledge, skills and abilities related to understanding one's own body, and includes participation in various forms of physical activity typical of modern society, as well as increasing the level of one's own mastery and enjoyment of physical education and sports. Although the focus of this concept is on physical development, it should be noted that mental and social aspects and socio-psychological skills and abilities are also important. They are also necessary for participation in physical activity and should be an integral part of curricula and teaching." (Penney, D., & Chandler, T. (2000). Physical Education: What Future(s)? Sport, Education and Society, 5(1), 71–87. https://doi.org/10.1080/135733200114442
Тема 3. а) Рухова активність у школах як профілактика депресії серед молоді. б) Спортивні ігри: корисні для гри, але не повинні замінювати фізичне виховання а) Фізична активність у школах як профілактичний засіб від депресії серед молоді Психологи виділяють такі чинники профілактики депресії у дітей: якісний сон; фізична активність; задоволення і радість від навчання; соціальна взаємодія; жваве спілкування. Тобто рухова активність дітей визначається як важливий фактор профілактики депресії у дітей. Важливим чинником профілактики стресів і депресії у підлітків є регулярна фізична активність. Це допомагає зняти напругу, підвищує рівень енергії та сприяє здоровому сну. Важливо вибрати заняття, яке приносить задоволення і не створює додаткового тиску. Джерело: https://psychologist.com.ua/depresiya-ta-stres-u-pidlitkiv-suchasni-vikliki-ta-efektivni-rishennya Регулярна фізична активність безпосередньо впливає на фізичні та психологічні здібності дитини, а також на її соціальні та когнітивні навички. Рівень рухової активності дітей пов'язаний з наявними можливостями для занять спортом. Серед факторів, що сприяють створенню таких можливостей, школи мають найбільший потенціал впливати на спортивну поведінку своїх учнів різними способами. Особлива роль належить вчителю фізичної культури, його здатності впливати не тільки на фізичні, а	Topic 3. а) Physical activity in schools as a preventive measure against depression among young people. б) Sports games: useful for playtime, but should not replace physical education a) Physical activity in schools as a preventive measure against depression among young people Psychologists identify the following factors for preventing depression in children: quality sleep; physical activity; pleasure and joy; learning; social interaction; lively communication. That is, physical activity of children is defined as an important factor in preventing depression in children. Regular physical activity is an important factor in preventing stress and depression in adolescents. It helps relieve tension, increases energy levels, and promotes healthy sleep. It is important to choose an activity that brings pleasure and does not create additional pressure. Source: https://psychologist.com.ua/depresiya-ta-stres-u-pidlitkiv-suchasni-vikliki-ta-efektivni-rishennya Regular physical activity directly affects the physical and psychological abilities of a child, as well as his social and cognitive skills. The level of physical activity of children is associated with the available opportunities to engage in sports. Among the factors contributing to the creation of such opportunities, schools have the greatest potential to influence the sports behavior of their students in various ways. A special role belongs to the physical education teacher, his ability to influence not only the physical, but also the

й на психологічні, соціальні та пізнавальні здібності школярів. Для попередження депресії у школярів вчителю фізкультури необхідні навички здійснення комунікативної спільної діяльності на уроках фізкультури, що в основному залежить від того, як складатимуться стосунки між учителем і дітьми. Вони повинні базуватися на глибокій повазі до дітей, їх психічних особливостях, критичності та спостережливості. Для цього необхідно постійно аналізувати поведінку дітей, їх ставлення до себе, що безпомилково призведе до попередження депресії у школярів, до розвитку їх комунікативних здібностей, до вміння встановлювати оптимальні стосунки між дітьми та вчителем, що призведе до профілактики депресії та розвитку учнів відповідно до вимог вчителя. б) Спортивні ігри: корисні для гри, але не повинні замінювати фізичне виховання. Регулярна фізична активність безпосередньо впливає на фізичні та психологічні здібності дитини, її соціальні та когнітивні навички. Рівень рухової активності дітей пов'язаний з наявними можливостями для занять спортом. Серед факторів, які сприяють створенню таких можливостей, школи мають найбільший потенціал різним чином впливати на спортивну поведінку своїх учнів. Особлива роль належить вчителю фізичної культури, його здатності впливати не тільки на фізичні, а й на психологічні, соціальні та пізнавальні здібності школярів. Уроки фізкультури в школі мають бути цікавими, веселими, захоплюючими. Саме спортивні ігри сприяють цій меті, і учні легко засвоюють найскладніший матеріал. Спортивні ігри включають усі види природних рухів: ходьбу, біг, стрибки, метання, лазіння, вправи з предметами, тому є незамінним засобом фізичного виховання дітей. Командні та групові спортивні ігри – виховують кращі риси характеру в учнів. Чим більше дитина рухається, тим краще вона росте і розвивається. Гіподинамія (обмеження рухової активності школяра) призводить до порушення обміну речовин, діяльності серцево-судинної та дихальної систем, негативно впливає на опорно-руховий апарат. Вибір гри залежить від педагогічних завдань конкретного уроку. Зміст і	psychological, social and cognitive abilities of schoolchildren. To prevent depression in schoolchildren, a physical education teacher needs skills to implement communicative joint activities during physical education classes, which mainly depends on how the relationship between the teacher and children develops. They should be based on deep respect for children, their mental characteristics, criticality and observation. To do this, it is necessary to constantly analyze the behavior of children, their attitude towards themselves, which will unmistakably lead to the prevention of depression in schoolchildren, to the development of their communicative abilities, to the ability to establish optimal relationships between children and the teacher, which will lead to the prevention of depression and the development of students in accordance with the teacher's requirements. b) Sports games: useful for playtime, but should not replace physical education. Regular physical activity directly affects the physical and psychological abilities of a child, his social and cognitive skills. The level of physical activity of children is associated with the available opportunities to engage in sports. Among the factors that contribute to the creation of such opportunities, schools have the greatest potential to influence the sports behavior of their students in various ways. A special role belongs to the physical education teacher, his ability to influence not only the physical, but also the psychological, social and cognitive abilities of schoolchildren. Physical education lessons at school should be interesting, fun, exciting. It is sports games that contribute to this goal, and students easily learn the most complex material. Sports games include all types of natural movements: walking, running, jumping, throwing, climbing, exercises with objects, and therefore are an indispensable means of physical education of children. Team and group sports games – educate the best character traits in students. The more a child moves, the better he grows and develops. Hypodynamia (restriction of the motor activity of a schoolchild) leads to metabolic disorders, the activity of the cardiovascular and respiratory systems, and a negative impact on the musculoskeletal system.
---	--

насиченість гри повинні відповідати матеріалу, який вивчався на уроці. Після вправ, що вимагають складної координації і напруги сил, слід використовувати ігри, що не вимагають концентрації уваги, з рухами середньої та малої інтенсивності. Після ігор з бігом і стрибками не рекомендується виконувати вправи, що вимагають точних рухів і рівноваги. Найкращими «ліками» для дітей від рухового «голоду» є спортивні ігри на свіжому повітрі. Рухливі ігри прості за змістом і формою, доступні дітям різних вікових груп. Вони є універсальним засобом у фізичному вихованні молоді. Цінність спортивних ігор для здоров'я: • сприяють гармонійному росту організму школяра; • формувати правильну поставу; • загартовувати організм; • підвищення працездатності; • зміцнювати здоров'я. Виховне значення ігор: • формувати рухові вміння та навички бігу, стрибків, метань тощо; • розвивати фізичні якості: швидкість, силу, спритність, гнучкість і витривалість; • надати основи знань з фізичної культури і спорту, валеології, етнології, історії рідного краю тощо.	The choice of game depends on the pedagogical tasks of a particular lesson. The content and intensity of the game should correspond to the material covered in the lesson. After exercises that require complex coordination and exertion of strength, games that do not require concentrated attention, with movements of medium and low intensity, should be used. It is not recommended to carry out exercises that require precise movements and balance after games with running and jumping. The best "medicine" for children from motor "hunger" are outdoor sports games. Outdoor games are simple in content and form and are accessible to children of different age groups. They are a universal means in the physical education of young people. The health value of sports games: • contribute to the harmonious growth of the schoolchild's body; • form the correct posture; • temper the body; • increase working capacity; • strengthen health. The educational value of games: • form motor skills and skills in running, jumping, throwing, etc.; • develop physical qualities: speed, strength, agility, flexibility and endurance; • provide the basics of knowledge in physical culture and sports, valeology, ethnology, history of the native land, etc.
Тема 4. а) Роль шкільного спорту в олімпійських успіхах. б) Поява Fitbit kids (браслет): успішний крок вперед чи крок назад. а) Роль шкільного спорту в олімпійських успіхах. У пошуках ефективних форм, засобів і методів педагогічної діяльності вчителі фізичної культури звертаються до олімпійських ідеалів, які зорієнтовані на загальнолюдські, гуманістичні, духовно-моральні цінності, пов'язані з такою особливою сферою діяльності, як спорт. Світовий олімпійський рух – це вершина, яку можуть досягти як спортсмени, які показують високі спортивні результати, так і ті, хто не має таких спортивних якостей і можливостей, усі ті, хто щиро вірить в олімпійські ідеали і наслідує їх у житті та в масовому спорті. Згідно з дослідженнями вітчизняних соціологів, найбільше уваги до інформації про олімпізм та здоровий спосіб життя приділяють школярі (32–36%) та молодь	Topic 4. а) The role of school sports in Olympic success. б) The emergence of Fitbit kids (bracelet): a successful step forward or a step back. а) The role of school sports in Olympic success. In search of effective forms, means and methods of pedagogical activity, physical education teachers turn to the Olympic ideals, which are oriented towards universal, humanistic, spiritual and moral values associated with such a special sphere of activity as sports. The world Olympic movement represents a peak that can be reached by athletes who show high sports results, and those who do not have such sports qualities and opportunities, all those who sincerely believe in the Olympic ideals and imitate them in life and in mass sports. According to research by domestic sociologists, schoolchildren (32–36%) and youth (25%) pay the most attention to information about Olympism and a healthy lifestyle. That is why Olympism plays a great educational

(25%). Тому олімпізм відіграє велику виховну роль для школярів. Питання обізнаності школярів та молоді щодо олімпійського руху щодо олімпізму, їхнього ставлення до цих явищ суспільного життя стоїть у наш час дуже гостро. Важливе завдання вчителя фізичної культури – донести до школярів правильне розуміння олімпійських ідеалів і цінностей олімпізму, орієнтуватися на них у своїй поведінці та житті. Необхідно провести бесіду зі школярами та розповісти їм про те, коли і де проходили перші Олімпійські ігри сучасності, про засновника олімпійського руху П'єра де Кубертена, коли і ким було прийнято рішення про відродження Олімпійських ігор, яка максимальна тривалість Олімпійських ігор, на яких Олімпійських іграх вперше піднято Олімпійський прапор і як він виглядає, який вищий орган управління Олімпійськими іграми, який девіз Олімпійських ігор. Від технологій проведення заходів, навчально-методичного забезпечення, рівня професійних здібностей учителя фізичного виховання і спорту залежить формування в учнів ідеалів олімпійського руху. б) Поява Fitbit kids (браслет): успішний крок вперед чи крок назад. Дитячий фітнес-браслет Fitbit Ace 3 Activity Trackers стане ідеальним пристроєм для вашої дитини. Завдяки цьому фітнес-браслету вашій дитині буде легше дотримуватися правильного режиму сну і постійно перебувати в русі. Яскравий дизайн, який неодмінно приверне увагу дитини. Сам корпус фітнес-браслета виготовлений з якісного силіконового покриття, яке нерозривно кріпиться до браслета. Завдяки цьому трекер має максимальний захист від ударів, падінь та інших механічних пошкоджень. А його яскравий сенсорний дисплей PMOLED залишається читабельним навіть при яскравому сонячному світлі. Аксесуар має регульований ремінець, який можна ідеально підлаштувати під розмір зап'ястя вашої дитини. Створіть свій обліковий запис в трекері і ваша дитина завжди буде під контролем. Повідомлення приходять на екран фітнес-браслета прямо зі смартфона дитини. Можливість відстежувати якість сну неодмінно порадує батьків. Пристрій постійно стежить за активністю дитини,	role for schoolchildren. The question of awareness of Olympism among schoolchildren and youth regarding the Olympic movement, their attitude to these phenomena of social life, is very acute in our time. An essential task of a physical education teacher is to bring to the attention of schoolchildren the correct understanding of the Olympic ideals and values of Olympism and to orient themselves in their behavior and life on them. It is necessary to hold a conversation with schoolchildren and tell them about when and where the first modern Olympic Games were held, about the founder of the Olympic movement, Pierre de Coubertin, when and by whom the decision was made to revive the Olympic Games, what is the maximum duration of the Olympic Games, at which Olympic Games the Olympic flag was first raised and what does it look like, what is the highest governing body of the Olympic Games, what is the motto of the Olympic Games. The formation of the ideals of the Olympic movement in students depends on the technologies of conducting events, educational and methodological support, and the level of professional abilities of the physical education and sports teacher. в) The emergence of Fitbit kids (bracelet): a successful step forward or a step back. The Fitbit Ace 3 Activity Trackers children's fitness bracelet will be an ideal device for your child. Thanks to this fitness bracelet, it will be easier for your child to adhere to a proper sleep regimen and constantly be on the move. A bright design that will definitely attract the child's attention. The body of the fitness bracelet itself is made of high-quality silicone coating, which is inseparably attached to the bracelet. Thanks to this, the tracker has maximum protection against shocks, falls and other mechanical damage. And its bright PMOLED touch display remains readable even in bright sunlight. The accessory has an adjustable strap that can be perfectly adjusted to the size of your child's wrist. Create your account in the tracker and your child will always be under control. Messages come to the fitness bracelet screen directly from the child's smartphone. The ability to track sleep quality will certainly please parents. The device
--	---

записуючи кроки і навіть стрибки на запам'ятовування. Він зберігає детальні дані про переміщення за 7 днів – хвилина за хвилиною, а також робить щоденні підсумки за останні 30 днів. Ви також можете створити для дитини спеціальні нагадування, які не дадуть їй нудьгувати протягом дня. Програма Fitbit сумісна з більшістю популярних телефонів. Щоб налаштувати та використовувати продукти та послуги Fitbit, вам потрібно інсталиувати програму Fitbit на своєму телефоні. Незважаючи на позитивне ставлення більшості дітей і батьків до Fitbit kids (браслет), наявність такого трекера має і негативні сторони: дитина позбавлена самостійності, не може приймати самостійні рішення, тому що знаходиться під постійним контролем батьків, що призводить до зниження самооцінки, розсіюється і відволікає увагу інших школярів на цей пристрій і т. д. В результаті все це негативно позначається на моральному і фізичному здоров'ї.	constantly monitors the child's activity, recording steps and even jumps for remembrance. It stores 7 days of detailed movement data – minute by minute, and also makes daily summaries for the last 30 days. You can also create special reminders for your child that will not let him get bored during the day. The Fitbit program is compatible with most popular phones. To set up and use Fitbit products and services, you need to install the Fitbit program on your phone. Despite the positive attitude of most children and parents to Fitbit kids (bracelet), the presence of such a tracker has its negative sides: the child is deprived of independence, cannot make independent decisions, because he is under constant parental control, which leads to a decrease in self-esteem, is distracted and distracts other schoolchildren to this device, etc. As a result, all this negatively affects the moral and physical health
Тема 5. а) Спорт для дітей з особливими потребами. б) Заняття спортом дітей з інтелектуальною недостатністю (ЗНЗ) та СДУГ. в) Найкращі види спорту для дітей з аутизмом. г) Збалансований шлях від моторики до координації та спортивних навичок а) Спорт для дітей з особливими потребами. Спорт і фізичне виховання дітей з обмеженими можливостями – це не тільки підтримка їхнього здоров'я та реабілітація. Дуже часто це головний емоційний комфорт, можливість соціалізації та реалізації талантів дитини в колективі. Саме це робить життя дітей кращим і дарує яскраві позитивні емоції. Що таке спорт для дітей з обмеженими можливостями? Про користь спорту можна говорити багато. Як відомо, це позитивно впливає як на фізичний, так і на психоемоційний стан дитини. Звичайно, є деякі нозології, на які фізична активність не може вплинути або може вплинути дуже мінімально. Але принаймні це дарує дітям здорові та такі необхідні позитивні емоції. Для дитини з інвалідністю футбол, наприклад, більше не спортивні досягнення, а отримання нових вражень, задоволення від спільної гри, знайомства та посмішки. Для батьків це теж важливо – вони щасливі, що мають можливість урізноманітнити життя своєї дитини.	Topic 5. а) Sports for children with special needs. б) Training children with intellectual disabilities (IDD) and ADHD in sports. в) The best sports for children with autism. г) A balanced path from motor skills to coordination and sports skills а) Sports for children with special needs. Sports and physical education for children with disabilities is not only about supporting their health and rehabilitation. Very often it is the main emotional comfort, an opportunity for socialization and realization of the child's talents in a team. This is what makes children's lives better and gives bright positive emotions. What is sports for children with disabilities? There is much to be said about the benefits of sports. As we know, it has a positive effect on both the physical and psycho-emotional state of the child. Of course, there are some nosologies that cannot be influenced or can only be influenced very minimally by physical activity. But at least it gives children healthy and much-needed positive emotions. For a child with a disability, football, for example, is more about not sporting achievements, but about getting new impressions, enjoying playing together, making friends and smiling. For parents, it is also important – they are happy to have the opportunity to diversify their child's life.

У наших реаліях діти-інваліди, на жаль, мають багато перешкод на шляху реалізації важливих життєвих потреб у спілкуванні з однолітками та здоровому спілкуванні. У цій ситуації саме спорт може допомогти не лише у зміцненні здоров'я, а й у соціалізації, додаючи у життя яскравих фарб та позитивних емоцій. Найкраще для цього підходять командні види спорту, і, зокрема, такий улюблений і популярний футбол. Соціалізація таких дітей, крім здоров'я, – це ще розвиток певних важливих для життя якостей, координації, комунікативних навичок і т. д. Під час гри діти вчаться спілкуватися з однолітками, бачать щось нове: інших людей. Це все позитивні емоції та розвиток. Це головне завдання. «Футбол для всіх!». Навіть якщо дитині складно виконувати якісь спортивні елементи, в будь-якому випадку командний дух і спілкування з однолітками потрібні всім і завжди. Інклюзивність таких занять особливо важлива, адже таким дітям потрібна допомога у гармонійному включенні в суспільство. Соціалізація дітей з обмеженими можливостями – це 90% їхнього успіху в майбутньому. Звичайно, лікування та реабілітація також необхідні. Але крім цього діти повинні спілкуватися зі здоровими людьми, вступати в діалоги, грати в якісь ігри, брати участь в конкурсах, командних змаганнях. Соціалізація потрібна всім людям. І спорт – чудовий спосіб займатися цим. б) Заняття спортом дітей з інтелектуальною недостатністю (ЗНЗ) та СДУГ. Понад 10% сучасних дітей страждають від синдрому дефіциту уваги і гіперактивності (СДУГ). Зараз є чимало способів боротьби з цим станом – терапевтичних та медикаментозних, але фізична активність також повинна стати невід'ємною частиною повсякденного графіка гіперактивної дитини. Адже вже не раз доведено, що активне проведення часу допомагає дітям концентруватися, бути уважнішими, підвищує самооцінку, покращує настрій і сприяє боротьбі з депресією. Звичайно ж, фізична активність корисна для всіх дітей без винятку. Але діти зі СДУГ отримують від неї ще більше користі. Як показали останні дослідження, активне проведення часу	In our reality, children with disabilities, unfortunately, have many obstacles on the way to realizing important life needs in communicating with peers and healthy communication. In this situation, it is sport that can help not only with improving health, but also with socialization, adding brighter colors and positive emotions to their lives. Team sports are best suited for this purpose, and, in particular, such a beloved and popular football. Socialization of such children, in addition to health, is still the development of certain important qualities for life, coordination, communication skills, etc. During the game, children learn to communicate with peers, see something new: other people. These are all positive emotions and development. This is the main task. " Football is for everyone! " Even if it is difficult for a child to perform some sports elements, in any case, team spirit and communication with peers are needed by everyone and always. The inclusiveness of such classes is especially important, because such children need help in harmonious inclusion in society. Socialization of children with disabilities is 90% of their success in the future. Of course, treatment and rehabilitation are also necessary. But in addition to this, children should communicate with healthy people, enter into dialogues, play some games, participate in contests, team competitions. Socialization is needed by all people. And sports are a great way to practice it. b) Training children with intellectual disabilities (IDD) and ADHD in sports. More than 10% of modern children suffer from attention deficit hyperactivity disorder (ADHD). There are now many ways to combat this condition – therapeutic and pharmacological, but physical activity should also become an integral part of the daily schedule of a hyperactive child. After all, it has been proven more than once that active spending time helps children concentrate, be more attentive, increases self-esteem, improves mood and helps fight depression. Of course, physical activity is good for all children without exception. But children with ADHD will benefit even more from it. As recent studies have shown, active spending time helps to effectively combat ADHD symptoms and improves cognitive functions in hyperactive children. Moreover, only 30 minutes of active
--	--

допомагає ефективно боротися з симптомами СДУГ і покращує когнітивні функції у гіперактивних дітей. Причому для поліпшення уваги і концентрації, а також підтримки гарного настрою достатньо всього 30 хвилин активних занять. Користь фізичної активності для дітей при СДУГ незаперечна, але яке саме заняття вибрати? Змагальні види спорту – не найкращий вибір для гіперактивних дітей. Але є безліч інших занять, якими дитина зможе займатися в групі на заняттях фізкультури. Треба зупинитися саме на них.

Вчителю фізкультури, зважаючи на свої професійні знання про особливості видів спорту та впливу їх на дітей з СДУГ, необхідно по можливості фрагментарно включати ці види спорту на уроках фізкультури при наявності таких учнів у класі та дати відповідні рекомендації батькам таких учнів і, навіть, по можливості, роздрукувати для них наступні пояснення.

•**Танці.** Направляючи свою енергію і емоції і висловлюючи їх за допомогою танцю, дітки з СДУГ як би виплескують все зайве, після чого краще концентруються і стають уважнішими. Причому підійдуть абсолютно будь-які танці. Запитайте школяра, який напрямок подобається йому, і порадьте батькам записати школяра у відповідну групу.

•**Бойові мистецтва.** Карате, тхеквондо, дзюдо та інші бойові види спорту ідеально підходять для розвитку координації і концентрації, навчання самоконтролю, повазі і дисципліні. Різноманітні вправи, рухи і прийоми не дадуть дитині занудьгувати на тренуваннях і допоможуть виплеснути зайву енергію.

•**Катання на велосипеді.** Активне проведення часу на вулиці – завжди відмінний вибір. Фізична активність на свіжому повітрі допоможе поліпшити і підтримувати настрій такого учня, а ритмічне обертання педалей допоможе школяру зі СДУГ краще фокусуватися і навчить контролювати свої імпульси в поведінці.

•**Біг.** Можна включати цей вид спорту в уроки фізкультури. Але треба порекомендувати батькам, щоб дитина бігала на вулиці, можна навіть з батьками, тому що пейзаж, який буде постійно змінюватися, не дасть дитині занудьгувати. А користь самого бігу неможливо навіть переоцінити. Це і

activities are enough to improve attention and concentration, as well as maintain a good mood. The benefits of physical activity for children with ADHD are undeniable, but what kind of activity should you choose? Competitive sports are not the best choice for hyperactive children. But there are many other activities that a child can do in a group in physical education classes.

We should focus on them.

The physical education teacher, taking into account his professional knowledge about the characteristics of sports and their impact on children with ADHD, should, if possible, include these sports in physical education lessons in fragments if such students are present in the classroom and give appropriate recommendations to the parents of such students and, if possible, even print out the following explanations for them.

•**Dancing.** By directing their energy and emotions and expressing them through dance, children with ADHD seem to throw out everything unnecessary, after which they concentrate better and become more attentive. Moreover, absolutely any dance will do. Ask the student what direction he likes, and advise the parents to enroll the student in the appropriate group.

•**Martial arts.** Karate, taekwondo, judo and other combat sports are ideal for developing coordination and concentration, teaching self-control, respect and discipline. A variety of exercises, movements and techniques will not let the child get bored during training and will help to throw out excess energy.

•**Cycling.** Actively spending time outdoors is always a great choice. Physical activity in the fresh air will help to improve and maintain the mood of such a student, and the rhythmic rotation of the pedals will help a schoolchild with ADHD to focus better and teach him to control his impulses in behavior.

•**Running.** You can include this sport in physical education lessons. But you should recommend to parents that the child runs outside, you can even with their parents, because the landscape, which will be constantly changing, will not let the child get bored. And the benefits of running itself cannot even be overestimated. This is both useful physical activity, cardio training, and an activity that helps to clear the mind. The child will burn excess energy and develop self-confidence, trying

корисне фізичне навантаження, і кардіотренування, і заняття, що допомагає очистити розум. Дитина буде спалювати зайву енергію і розвивати впевненість у собі, намагаючись поставити нові рекорди за швидкістю або дальністю забігів. А ритмічні і повторювальні рухи стопами (як і у випадку з обертанням педалей велосипеда) сприятимуть концентрації і самовладданню.

Плавання. Для плавання дійсно потрібна уважність і концентрація, а також чимало сил і енергії. Плавання не тільки всебічно розвиває фізично, а й допомагає розслабитися і заспокоїтися такий дитині. Такі заняття можна назвати найкращими для дітей зі СДУГ.

Але при виборі видів спорту не можна робити вибір за учня – обов'язково запитайте, чим би хотів займатися він. Адже тільки в цьому випадку фізична активність буде цікавою і принесе максимум користі гіперактивній дитині.

в) Найкращі види спорту для дітей з аутизмом.

Оскільки у дитини з аутизмом немає проблем з дрібною моторикою, регулярні прогулянки, стрибки допоможуть їй стати сильнішою і бадьорішою – і, що не менш важливо, досягти успіху на рівні професіоналів.

Порушення аутистичного спектру часто позначаються на навичках комунікації та соціальної взаємодії дитини, а також на порушеннях великої моторики. Такі командні ігри як хокей, баскетбол або футбол, які легко освоюються дітьми, що типово розвиваються, для дітей з РАС будуть особливо складні. Дитині з РАС краще підійдуть індивідуальні види спорту. Якщо вашій дитині з аутизмом подобається взаємодіяти з іншими дітьми і вона отримує задоволення від командних ігор, варто її підтримати у цьому. Незалежно від того, чи вчиться він кататися на ковзанах, чи кидає він м'яч через сітку, чи катає туди-сюди м'яч, роблячи це в команді, дитина розвиває не лише фізичні навички, а й навички спілкування з оточуючими. Не тисніть на дитину і не чекайте від неї понад успіхи, вже сама участь у таких складних соціальних заходах є досягненням гідним похвали.

Плавання

Це один з найкращих видів спорту для дітей з аутизмом. Такі діти, чудово

to set new records for speed or distance of races. And rhythmic and repetitive foot movements (as in the case of pedaling a bicycle) will contribute to concentration and self-control.

Swimming. Swimming really requires attentiveness and concentration, as well as a lot of strength and energy. Swimming not only comprehensively develops physically, but also helps to relax and calm down such a child.

Such activities can be called the best for children with ADHD.

But when choosing sports, you can't make a choice for the student – be sure to ask what he would like to do. After all, only in this case will physical activity be interesting and bring maximum benefit to a hyperactive child.

c) The best sports for children with autism.

Since a child with autism has no problems with fine motor skills, regular walking, haircuts will help her become stronger and more vibrant – and, not least, achieve success on the level of professionals. Autism spectrum disorders often affect a child's communication and social interaction skills, as well as gross motor skills. Team sports such as hockey, basketball, or soccer, which are easy for typically developing children, will be particularly challenging for children with ASD. Individual sports may be more appropriate for a child with ASD.

If your child with autism enjoys interacting with other children and enjoys team play, it's a good idea to encourage them to do so.

Whether they're learning to skate, shooting a ball through a net, or rolling a ball back and forth, by doing so as part of a team, your child is developing not only physical skills but also social skills. Don't pressure your child or expect them to do more than they need to, just participating in such challenging social activities is an achievement in itself.

Swimming

This is one of the best sports for children with autism. Such children perfectly master water games and basic swimming styles.

Martial arts

Martial arts are good because they give an outlet to emotions and physical energy. Those who study martial arts develop such important skills as discipline, self-control and respect. Martial arts combine

освоюють ігри на воді та основні стилі плавання.

Бойові мистецтва

Бойові мистецтва хороші тим, що дають вихід емоціям та фізичній енергії. У тих, хто навчається бойовим мистецтвам, виробляються такі важливі навички, як дисципліна, самоконтроль і повага. У бойових мистецтвах поєднуються важливі для дітей з аутизмом елементи алгоритмізації, передбачуваності та комунікаційні завдання, пов'язані з фізичною взаємодією з іншими людьми. Для багатьох таких дітей бойові мистецтва – відмінний спосіб підвищити самооцінку і стати фізично міцнішим. Вчитель не повинен бути байдужим до дітей із різними відхиленнями від норми. У більшості випадків такі діти навчаються у спеціальних навчальних закладах чи вдома. У навчальній програмі таких дітей також передбачено фізкультуру. Вчитель фізкультури у таких навчальних закладах повинен мати необхідні знання та навички. Професія вчителя одна з найгуманніших. Вчитель фізкультури повинен застосовувати свої професійні знання під час уроків і давати корисні поради батькам таких учнів.

в) Збалансований шлях від моторики до координації та спортивних навичок для дитини з особливими потребами.

Розвиток фізичних можливостей дитини з особливими потребами (ОП) є надзвичайно важливим для її загального розвитку, самостійності та соціальної адаптації. Однак цей процес має свої особливості, які необхідно врахувати при плануванні та проведенні занять. Кожен вид ОП має свої специфічні особливості, які впливають на фізичні можливості дитини. Тут можуть бути проблеми різного характеру: зір, фізичний розвиток, генетичне захворювання, порушення опорно-рухового апарату тощо. Вікові особливості розвитку також слід враховувати при плануванні занять. Кожна дитина унікальна, тому програми фізичного розвитку мають бути індивідуалізованими. Початковий рівень фізичної підготовки дитини визначає темп та напрямок подальшого розвитку дитини. Для кожної дитини, що має особливі потреби, треба індивідуально підлаштовуватись. Досить важливим є той факт, коли дитина відчуває, що її не змушують займатися фізичними справами.

important elements for children with autism, predictability and communication tasks associated with physical interaction with other people. For many such children, martial arts are a great way to increase self-esteem and become physically stronger.

The teacher should not be indifferent to children with various deviations from the norm. In most cases, such children study in special educational institutions or at home. The curriculum for such children also includes physical education. A physical education teacher in such educational institutions must have the necessary knowledge and skills. The teaching profession is one of the most humane. A physical education teacher must apply his professional knowledge during lessons and give useful advice to the parents of such students.

c) A balanced path from motor skills to coordination and sports skills for a child with special needs

The development of the physical capabilities of a child with special needs (SP) is extremely important for their overall development, independence and social adaptation. However, this process has its own characteristics that must be taken into account when planning and conducting classes.

Each type of SP has its own specific features that affect the physical capabilities of the child. There may be problems of various nature: vision, physical development, genetic disease, musculoskeletal disorders, etc. Age-related features of development should also be taken into account when planning classes. Each child is unique, so physical development programs should be individualized. The initial level of physical fitness of the child determines the pace and direction of the child's further development. For each child with special needs, individual adjustments should be made. The fact that the child feels that he is not forced to do physical exercises is quite important.

The physical development of children with special needs is quite specific. For the most part, it is focused on hardening the child's body, strengthening his health, and ensuring a correct understanding of the child's needs.

The main tasks of physical development of children with disabilities:

Фізичний розвиток дітей з особливими потребами є досить специфічним. Здебільшого він зорієнтований на загартування організму дитини, зміцнення її здоров'я, забезпечує правильне розуміння потреб дитини. Основні завдання фізичного розвитку дітей з ОП: Зміцнення здоров'я: Покращення загального фізичного стану, підвищення опірності до захворювань. Розвиток рухових навичок: Формування координації рухів, сили, витривалості, гнучкості. Корекція фізичних відхилень: Усунення або мінімізація наслідків основного захворювання. Соціалізація: Розвиток комунікативних навичок, вміння працювати в колективі. Підвищення самооцінки: Досягнення успіхів у фізичних вправах сприяє підвищенню впевненості в собі. Методи та прийоми реалізації завдань: – Індивідуальний підхід: Складання індивідуальних програм з розвитку з урахуванням особливостей кожної дитини. – Комплексний підхід: Поєднання різних видів фізичної активності (лікувальна фізкультура, масаж, фітнес, адаптовані спортивні ігри). – Ігрова форма: Використання ігрових елементів для підвищення мотивації дітей. – Візуальна та вербальна підтримка: Використання наочних посібників, чітких інструкцій. 0 Співпраця з родиною: Залучення батьків до процесу реалізації завдань з фізичного розвитку. Під час занять фізичною культурою треба персоніфіковано підходити до дітей з особливими потребами. Так, дитина не буде комплексувати і їй буде надано максимальну увагу. Однак, кожен викладач повинен самостійно спостерігати за дитиною, оскільки досить часто під час групових ігор чи колективних вправ дитина показує себе краще, демонструючи нові вміння. Долучаючи дітей до нових фізичних справ, треба постійно спостерігати за реакцією дитини. У випадку порушення її настрою чи психічного стану, треба замінити вправу чи дати їй вільний вибір спортивного заняття. Усі рухи, які повинна виконати дитина, треба їй показувати, повільно демонструючи їх.	Health promotion: Improving general physical condition, increasing resistance to diseases. Development of motor skills: Formation of coordination of movements, strength, endurance, flexibility. Correction of physical deviations: Elimination or minimization of the consequences of the underlying disease. Socialization: Development of communication skills, ability to work in a team. Increasing self-esteem: Achieving success in physical exercises helps to increase self-confidence. Methods and techniques for implementing tasks: • Individual approach: Drawing up individual development programs taking into account the characteristics of each child. • Integrated approach: Combining different types of physical activity (physical therapy, massage, fitness, adapted sports games). • Game form: Using game elements to increase children's motivation. • Visual and verbal support: Using visual aids, clear instructions. • Cooperation with the family: Involving parents in the process of implementing physical development tasks. During physical education classes, children with special needs should be approached in a personalized manner. Thus, the child will not develop complexes and will be given maximum attention. However, each teacher should independently observe the child, since quite often during group games or collective exercises the child shows himself better, demonstrating new skills. When involving children in new physical activities, it is necessary to constantly observe the child's reaction. In case of disturbance of his mood or mental state, it is necessary to replace the exercise or give him a free choice of sports activity. All movements that the child must perform should be shown to him, demonstrating them slowly. Therefore, when planning physical development classes for children with special needs, the following principles of organizing classes should be taken into account: Systematicity: Classes should be held regularly. Graduality: The complexity of the exercises should increase gradually.
---	--

Тому плануючі заняття з фізичного розвитку дітей з особливими потребами слід враховувати наступні принципи організації занять: Систематичність: Заняття повинні проводитись регулярно. Поступовість: Складність вправ повинна збільшуватись поступово. Доступність: Вправи мають бути доступними для дитини за рівнем фізичної підготовки. Індивідуалізація: Заняття адаптуються під можливості кожної дитини. Позитивна мотивація: Створення атмосфери довіри та підтримки. Реалізація завдань фізичного розвитку дітей з ОП вимагає комплексного підходу та тісної співпраці всіх фахівців, які працюють з дитиною: Вчитель фізичної культури: Розробляє та проводить індивідуальні програми фізичного розвитку. Лікар: Контролює стан здоров'я дитини, дає рекомендації щодо фізичних навантажень. Психолог: Сприяє формуванню позитивної мотивації, допомагає подолати психологічні бар'єри. Дефектолог: Коригує порушення рухових функцій, розвиває дрібну моторику. Отже, діти з особливими потребами обов'язково повинні займатись фізичними вправами. Враховуючи важкість захворювання, вік дитини, можна виконувати різноманітні фізичні вправи, що суттєво стимулюватиме імунітет дитини та розвиватиме її як особистість, дозволяючи їй вести здоровий спосіб життя. Важливо пам'ятати, що кожна дитина з ОП має право на повноцінне життя, в тому числі і на фізичний розвиток.	Accessibility: Exercises should be accessible to the child according to their level of physical fitness. Individualization: Classes are adapted to the capabilities of each child. Positive motivation: Creating an atmosphere of trust and support. The implementation of the tasks of physical development of children with special needs requires a comprehensive approach and close cooperation of all specialists working with the child: Physical education teacher: Develops and conducts individual physical development programs. Doctor: Monitors the child's health, gives recommendations on physical activity. Psychologist: Promotes the formation of positive motivation, helps overcome psychological barriers. Defectologist: Corrects motor function disorders, develops fine motor skills. Therefore, children with special needs must definitely do physical exercises. Considering the severity of the disease and the child's age, you can perform various physical exercises, which will significantly stimulate the child's immunity and develop him as a person, allowing him to lead a healthy lifestyle. It is important to remember that every child with OOP has the right to a full life, including physical development.
Тема 6. Видатні паралімпійці. Триумф паралімпійців. Паралімпійські ігри – міжнародні спортивні змагання для людей з інвалідністю. Традиційно проводяться після Олімпійських ігор, а починаючи з 1992 – на тих же аренах, що й Олімпійські ігри. 2001 року ця практика закріплена угодою між МОК і Міжнародним паралімпійським комітетом (МПК). Літні Паралімпійські ігри проводяться з 1960 року, а зимові Паралімпійські ігри – з 1976 року. Виникнення видів спорту, в яких можуть брати участь люди з інвалідністю, пов'язують з ім'ям англійського нейрохірурга Людвіга Гутмана, який, долаючи вікові стереотипи по	Topic 6. Outstanding Paralympians. Triumph of Paralympians. The Paralympic Games are international sporting events for people with disabilities. They are traditionally held after the Olympic Games, and since 1992, they have been held in the same venues as the Olympic Games. In 2001, this practice was enshrined in an agreement between the IOC and the International Paralympic Committee (IPC). The Summer Paralympic Games have been held since 1960, and the Winter Paralympic Games since 1976. The emergence of sports in which people with disabilities can participate is associated with the name of the English neurosurgeon Ludwig Gutmann, who,

відношенню до людей з фізичними порушеннями, увів спорт у процес реабілітації пацієнтів з ушкодженнями спинного мозку. Він на практиці довів, що спорт для людей з інвалідністю створює умови для успішної життєдіяльності, відновлює психічну рівновагу, дозволяє повернутися до повноцінного життя. З 1948 року за його ініціативою серед людей на візках щорічно проводяться Стоук-Мандевільські ігри (за назвою міста Стоук-Мандевіль, де розташований реабілітаційний центр). Літні види спорту на паралімпіадах: Стрільба з лука; Легка атлетика; Бочче; Параканое; Велоспорт; Шосейні гонки; Трекові гонки; Кінний спорт; Футбол (5 x 5); Футбол (7 x 7); Голбол; Дзюдо; Паратріатлон; Пауерліфтинг; Веслування; Вітрильний спорт; Стрільба; Плавання; Настільний теніс; Волейбол; Баскетбол; Фехтування; Регбі; Теніс. Зимові види спорту на паралімпіадах: Біатлон; Лижні перегони; Керлінг; Хокей; Гірськолижний спорт; Сноубординг Паралімпійський рух в Україні почав розвиватись 1989 року, коли в країні створено перші фізкультурно-спортивні та оздоровчі клуби людей з інвалідністю. Пізніше на їх основі сформувались 4 національні федерації спорту людей із порушеннями опорно-рухового апарату, порушеннями зору, слуху та інтелекту. Вперше українські паралімпійці взяли участь у Паралімпіаді в Атланті, США (1996 р), виборовши 1 золоту, 4 срібні та 2 бронзові медалі. На Паралімпіаді у Пекіні, Китай, українські спортсмени здобули 74 медалі: 24 золоті, 18 срібних та 32 бронзових медалі (2008 р.). На зимових Паралімпійських іграх у Ванкувері українці вибороли 5 золотих, 8 срібних та 6 бронзових медалей, посівши у загальному медальному заліку 4 місце (2009 р.). У 2024 у Парижі Україна фінішувала на 7-му місці у медальному заліку Паралімпіади-2024. Усього золоті медалі Паралімпіад отримали 104 спортсмена (84 на літніх іграх і 25 на зимових).	overcoming age-old stereotypes regarding people with physical disabilities, introduced sports into the rehabilitation process of patients with spinal cord injuries. He proved in practice that sports for people with disabilities create conditions for successful life, restore mental balance, and allow them to return to a full life. Since 1948, on his initiative, the Stoke Mandeville Games have been held annually among people in wheelchairs (named after the city of Stoke Mandeville, where the rehabilitation center is located). Summer Paralympic sports: Archery; Athletics; Boccia; Paracanoe; Cycling; Road racing; Track racing; Equestrian; Football (5 x 5); Football (7 x 7); Goalball; Judo; Paratriathlon; Powerlifting; Rowing; Sailing; Shooting; Swimming; Table tennis; Volleyball; Basketball; Fencing; Rugby; Tennis. Winter Paralympic sports: Biathlon; Cross-country skiing; Curling; Hockey; Alpine skiing; Snowboarding The Paralympic movement in Ukraine began to develop in 1989, when the first physical education, sports and health clubs for people with disabilities were created in the country. Later, 4 national sports federations for people with musculoskeletal, visual, hearing and intellectual disabilities were formed on their basis. For the first time, Ukrainian Paralympians took part in the Paralympics in Atlanta, USA (1996), winning 1 gold, 4 silver and 2 bronze medals. At the Paralympics in Beijing, China, Ukrainian athletes won 74 medals: 24 gold, 18 silver and 32 bronze (2008). At the Winter Paralympic Games in Vancouver, Ukrainians won 5 gold, 8 silver and 6 bronze medals, taking 4th place in the overall medal standings (2009). In 2024 in Paris, Ukraine finished in 7th place in the medal standings of the 2024 Paralympics. A total of 104 athletes won Paralympic gold medals (84 at the Summer Games and 25 at the Winter Games).
---	--

ВИСНОВКИ

Органічне поєднання всіх видів мовленнєвої діяльності під час відпрацювання мовного матеріалу з дисципліни “Іноземна (англійська) мова за професійним спрямуванням” є проблемою, яку практично неможливо вирішити в рамках традиційних методів навчання, на відміну від застосування ІКТ. Як показали бесіди зі здобувачами вищої педагогічної освіти на різних спеціальностях, спостереження за їхньою

навчальною діяльністю та результати іспитів, розроблення і впровадження робочих навчальних програм фахового спрямування та використання засобів ІКТ у вивченні англійської мови за професійним спрямуванням дозволили збагатити навчальний матеріал аудіо– і відеофрагментами, матеріалами мультимедіа, застосовуючи, таким чином, усі види мовленнєвої діяльності, що сприяло найбільш ефективному засвоєнню інформації як професійного, так і соціокультурного змісту. Надалі планується застосування розробленої методики у вивченні англійської мови на всіх немовних спеціальностях Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

АНОТАЦІЯ

У висновках результатів дослідження інтеграції вищої освіти України в європейській простір вищої освіти і рекомендацій щодо прискорення цього процесу визначається, що необхідно “забезпечити високий рівень викладання та засвоєння студентами іноземних мов, передусім англійської; поширювати практику викладання профільюючих дисциплін іноземною мовою”.

Метою проведеного дослідження є представлення підсумків наукових праць авторки з формування мотивації навчання англійської мови за професійним спрямуванням майбутніх педагогічних кадрів немовних спеціальностей в Державному закладі “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”, як необхідного чинника свідомого входження в європейській простір вищої освіти.

Виходячи з поставленої мети, на підставі аналізу психолого-педагогічної літератури визначено і впроваджено в навчальний процес під час викладання дисципліни “Англійська мова за професійним спрямуванням” такі педагогічні умови: 1) розроблення навчальних програм дисципліни з урахуванням професійної спрямованості; 2) застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Як показали бесіди зі здобувачами вищої педагогічної освіти на різних спеціальностях, спостереження за їхньою навчальною діяльністю та результати іспитів, розроблення і впровадження робочих навчальних програм фахового спрямування та використання засобів ІКТ при навчанні англійської мови професійного спрямування дозволили збагатити навчальний матеріал аудіо- і відеофрагментами, матеріалами мультимедіа, застосовуючи, таким чином, усі види мовленнєвої діяльності, що сприяло найбільш ефективному засвоєнню інформації як професійного, так і соціокультурного змісту. Надалі планується застосування розробленої методики у вивченні англійської

мови на всіх немовних спеціальностях Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Література

1. Реформи МОН направлені на євроінтеграцію України. URL: <https://mon.gov.ua/news/reformi-mon-napravleni-nayevrointegraciyu-ukrayini-sergij-shkarlet>.

2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України / за заг. ред. В. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с.

3. Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021–2031 pp. / МОН України. Київ, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.

4. Go Global: Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов (National Foreign Language Learning and Promotion Initiative). 2015 p. URL: http://osvitacv.com/uploads/go_global.pdf.

5. The European Higher Education Area Between Critical Reflections and Future Policies / A. Curaj et al. (Eds.). 2015. 1st ed. XLIV. 898 p. URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783319187679>.

6. Антонюк В. Інтеграція вищої освіти України в Європейський освітній простір для розвитку людського капіталу. Журнал Європейської економіки. Глобальна та європейська інтеграція. 2021. Т. 20. № 3. С. 573–593.

7. Хоменко О. Роль англійської мови в умовах глобалізації. Гуманізація навчального процесу : збірник наукових праць. Київ : Вища школа, 2013. Вип. LXI. С. 203–217.

8. Богатирець В. Англійська мова як інструмент розвитку комунікативного простору України. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/naukova-dumka/650>.

9. Закір'янова І. Формування соціокультурної компетентності в майбутніх вчителів іноземної мови у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 22 с. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/6623.htm>.

10. Скрипник Н. Соціокультурна компетентність як складова мовної підготовки у вищому навчальному закладі. Львівський філологічний часопис. 2019. Т. 6. С. 186–191. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/1723>.

11. Моїсєєва Ф. Роль іноземної мови в загальній концепції підготовки сучасного фахівця URL: <http://nauka.com/NIO/Philologia/moisjejeva.doc.htm>.

12. Ємельянова Д. Деякі проблеми залучення майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до використання нових інформаційних

технологій навчання у самостійній роботі. Наука і освіта. 2012. № 1. VII. С. 15–20.

13. Сучасні тенденції викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 29 квітня 2015 р. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1154>.

14. Ємельянова Д.В. Англійська мова професійного спрямування в контексті євроінтеграції педагогічної освіти України. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Спецвипуск присвячений євроінтеграційній тематиці. 2022. Том 1. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. С. 78 – 83. URL : http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/spec_2022/part_1/15.pdf.

Information about the author:

Yemelianova Daria Volodymyrivna,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Germanic and Eastern
Languages and Methods of Their Teaching
South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska str., Odesa, 65029, Ukraine